

200 svenskar har rest till krigets Ryssland för IVF

”Det är inte en rättighet att kunna få barn”, säger sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson (KD). Foto: Linus Sundahl-Djerf

Fler än 200 svenskar har åkt till Ryssland under kriget med drömmar om att skaffa barn. Experter pekar ut två idéer för att få fler att stanna i Sverige, men en KD-minister säger nej.

Erik Nilsson

Publicerad 2025-02-28

En lördag i februari befinner sig en rysk fertilitetsklirik i Stockholm för att hitta nya kunder.

Svenska kvinnor och par har bjudits in till en lokal vid Odenplan för att låta sig inspireras. Flera tidigare patienter, som artisten Titiyo och boxaren Mikaela Laurén, är där för att dela med sig av sina framgångshistorier.

Grundaren Olga Zaytseff formulerar budskapet på klinikens hemsida i anslutning till mötet.

”I hope we can help you achieve your dream!”

Olga-kliniken i Sankt Petersburg har marknadsfört sig i Sverige under lång tid.

Över 1 000 svenskar har rest dit under de senaste sex åren och fler än 200 av dem har gjort det efter Putins fullskaliga invasion av Ukraina.

SvD har tidigare berättat om kliniken och [svenska ”Malin” som trotsade UD:s reseavrådan](#) för att göra IVF och bli mamma på egen hand.

För henne lockade den så kallade ”babygarantin”, som innebär att man får pengar tillbaka om inget barn föds efter ett visst antal försök.

Dessutom behandlar kliniken kvinnor upp till 53 års ålder, betydligt högre än i Sverige.

– Jag vill inte gynna det egentligen. Men nu var det ett egoistiskt perspektiv. Min längtan efter barn drev mig dit, sa ”Malin” till SvD.

”Gör nästan vad som helst”

Att svenska kvinnor och par söker sig utomlands för IVF är känt, men svenska myndigheter saknar statistik över hur många det handlar om.

Fenomenet kallas för ”fertilitetsturism” och det är ofta stora pengar inblandade.

Carin Lindén, sektionschef på reproduktionsmedicinska mottagningen vid Karolinska universitetssjukhuset, tycker att det är sorgligt att svenska kvinnor känner att de inte kan få hjälp i Sverige.

– Driften att få barn är så otroligt stark. En del gör nästan vad som helst och betalar hur mycket som helst för att få det där barnet som de längtar efter så mycket.

Det finns flera risker med att göra IVF utomlands. Experter varnar för så kallade ”add-ons”, medicinska metoder som kan sakna vetenskapliga belägg och lovar mer än de kan hålla.

Behandlar även ”äldre”

En annan risk handlar om att utländska aktörer, likt Olga-kliniken, behandlar även ”äldre” kvinnor – vars ofta vårdintensiva graviditeter lämnas till den svenska vården att ta hand om.

Redan från 40 års ålder ökar riskerna för havandeskapsförgiftning, graviditetsdiabetes och för tidig födsel, berättar Anna Karin Lind, medicinsk chef för den privata kliniken Livio.

– Om det är en 52-åring som kommer hem gravid med tvillingar så är riskerna för den gravida kvinna och fostren tämligen stora, säger hon.

I Sverige kan man få behandling av den skattefinansierade vården upp till och med 39 års ålder. De privata klinikerna har därefter en praxis om att inte behandla kvinnor över en ålder på runt 43 år.

Carin Lindén, vid Karolinska universitetssjukhuset, tycker att åldersgränsen på en skattefinansierad behandling bör höjas i fall där förutsättningarna bedöms som goda.

I Sverige är det bara tillåtet att undersöka befruktade ägg (embryon) om föräldrarna bär på anlag för vissa allvariga sjukdomar. Foto: Simon Rehnström

Men kanske ännu viktigare, tror Carin Lindén, är att tillåta så kallad PGT-A.

Så heter det när man undersöker det befruktade ägget efter genetiska avvikelser innan det sätts in i kvinnan. Det gör man för att sortera bort ägg som med stor sannolikhet inte kommer att leda till en lyckad graviditet.

Det är möjligt i många länder, men inte i Sverige.

– Det är tråkigt att det inte är tillåtet. Det vore fantastiskt om vi hade kunnat göra det på utvalda patienter i Sverige.

Även Anna Karin Lind, från Livio, vill tillåta PGT-A. Hon säger att det skulle kunna minska antalet behandlingar och den känslomässiga bördan för barnlängtande kvinnor.

– Det är sorgligt att vi i Sverige inte tillåts erbjuda dessa kvinnor och par en så beprövad och säker metod.

På socialdepartementet finns sjukvårdsministern Acko Ankarberg Johansson (KD).

Hon uppmuntrar att fler skaffar barn och påpekar att man har rätt att få hjälp med ofrivillig barnlöshet av den svenska vården.

Men att åka till Ryssland är inte en bra idé, anser hon.

– Jag tycker att man ska följa reseavrådan. Den finns av en anledning. Bristande säkerhet, det är ett land i krig, vi har skarpa sanktioner mot Ryssland och det finns en fara med att åka dit.

Acko Ankarberg Johansson (KD) på socialdepartementet. Foto: Linus Sundahl-Djerf

Ministerns viktigaste förslag för att få fler att stanna i Sverige är att göra vården mer likvärdig över hela landet. Hon hänvisar till en kommitté som utreder hur vården skulle kunna förstatligas.

Däremot vill hon inte tillåta PGT-A. Acko Ankarberg Johansson befarar ett "sluttande plan", där allt fler börjar välja bort vissa typer av barn.

– Risken är att man värderar människovärdet och avgör vem som ska få leva och inte.

Ministern vill heller inte verka för höjda åldersgränser, eftersom de i första hand bestäms utifrån medicinsk vetenskap.

– Om man är för gammal så är det något som man får ta helt enkelt. Det är inte en rättighet att kunna få barn, men jag har stor respekt för att många kämpar med frågan.

Är det fel att söka sig utomlands om man inte når upp till de svenska kriterierna?

– Jag tycker inte att man ska lägga någon moralisk aspekt över den som kämpar med barnlöshet och letar efter en lösning. Däremot ska vi göra vad vi kan för att få den svenska vården mer likvärdig.

Erik Nilsson
